

Nûlêye!
Ène novèle ki fait ben
braîre.

A tanawète, on vos a fait paurt di novèles ki nos vinîne do Cwèrneû di Hû. I s' î a passé po nosse bia linwaedje dès Bén Bèlès afêres. Dispû kwat ans on s' î poléve rashoner tos lès mwès po dès walonés chîjes. Avou l' aspouye dèl province di Lidje on î a mètu dissus pîds ène bate di "Bèlès Lètes" (minme k' on î a èvoyî sakantès di nos "*mèyeusès propès*" paudjes). On î a èrèdjistré dès plakes, lancî l' "Murwè dès Walonès Bèlès Lètes", polu rèscontrer nos vîs walons cosins do Wisconsin, voye èditer on lîve "Djôzèf Dèrbu-Gèò Wârzêye", fé rimète dès pris d' walon pa Van Cauwenbergh, Prèzidint, Mame Lizin, Mayeuse, evd. Po fé coût, branmint d' bonès bouyes po nosse linwadje, î ont stî adjancnêyes, astampêyes èt astokêyes pa l' fèl bouteû Djan-Pîre Dumont. Dispû sakants djoûs, tot c' bia ovrådje a volé dsus s' panse. On n' savéve nin vrèmint pokwè, mins on vos l' a fait sawèz dins nos pititès Èlètes à l' èvoyaedje d' l' arincrinèse

RABULÈTS. Audjourdu on vos pout dire ki l' bouye di kwat ans a stî skètêye èt sipiyêye è djuste ène pougnîye di minutes pa ène mèdème « Y. P » ki shone voye èvi nosse linwaedje. Djan-Pîre, k' **on** lî fiève si aujmint dès complumints tot lî lèyant li bouye ètîre dsus s' dossère (come li mwès passé tote li sinte djournêye à Nameûr) n' a stî sotenu pa nèlu. C' èst disbautchant ! **A Hû, l' walon s' a co vèyu doner on mwê còp d' coutia.**

On êrdia ?

L' novèle ki fait plêji...

C' èst à nén l' crwêre ! li 16 d' octôbe 2004, dins on ptit vilådje do Walon-Brabant on a comincî l' toûrnådje d' on film k' on î va ôre cauzer walon ! Minme ki, si ça va Bén èt si on trove lès volontîres po s' î atêler, on l' poréve fé « doubler » tot è walon ? Vola ène èwarante avintûre k' on n' aréve wazu èspèrer èt k' on s' raffîye d' avance d' polu Bén ràde vos è dire ène miète di pus... tot vos fèyant dèdjà blèfer ?

Tant k' on î èst,

dins lès novèles, ratindèz vos à aprinde (come li dijéve dins l' tins Andjèle Gulêr ?), ki Danièl Droixhe va Bén rade fé rèxhe ène plake di tchansons totes è walon.

L' MONÎ

Do molin dji seû l' mounî
Ki conèt si Bén s' pratike
Po l' farène èt l' amougnî.
Dji fait toûner l' mècanike
È tchanter tofêr l' amoûr
Èt wêti li pîre à moûre.

Tchante, tchante èl Marîye
Ki si Bén s' done afiye.

Mi ki seû robeû monî
Cwèrant todi l' mia à moûre
Voltîye dji scrote po m'n' amoûr.
Do frumint à tchake mounêye
Di cint moû dj' è waurde dij
Èt pèktêye ostant ki chîj

Tchante, tchante èl Marîye
Ki si Bén s' done afiye.

Keûwaedje di moxhe ?

Ène poughîye di sinciyêûs rancheûs, d' Amèrike èt d' France, s' ont rashoné avou l' professeû d' Univièrsité Mitchael Rossebatch, po trover muchîyes au trèfond do cèrvia dès moxhètes di vinêgue deûs acoplêyès ôrlodjes ki boutenut èshène. L' prumêre contrôle li tins di dispièrtaedje èt l' ôte lès momints d' èdwarmaedje. Grâce à cit bèle discoviète on nos va Bén polu mia studiî nos « wagues » di vikêrîye. Volèz wadjîz ki, si fouyenut co ène miète di pus, i nos vont trover au ddins do nosse, di cèrvia, ène pèkêye ds ôtès ôrlodjes. A comincî pa l' cine ki mwinrnêye nos tins d' mougî èt fini pa l' sibarante toktante (ki l' mène à l' èr d' volu s' rastaurdji) k' adjancnêye lès pititès bèlès munutes d' èvoyaedje au sètyinme cîr après dès longuès sayes d' apontiyaedje k' ont trop sovint toûné è cu d' pouyon.

L' Françès sicrîjeû Èrik Orsenna,

l' ôtrayîr a vnu fé on toûr à Brussèles èt î passer pa l' gazète « Li Swêr ». Come d' ûzance, on î a dimandé s' n' idêye dissus dès cayèts d' amon nos ôtes. Minme k' il a dit : « *Vive la Belgique* » èt insi doner l' froyon auzès ralachisses. Come si lès bwêrlaedjes « *Vive l' Algérie Française* » èt « *Vive le Quebec Libre* » avîne fait triyaner lès bidons ! Dins ène paurtîye d' cautes, lès riwêtants n' fêyenut mauy lès wangnants... kand on shût lès riles do djeû.

Po nosse paurt, on s' va continter d' riléver k' i n' èst nén po on ralachâdje dèl Walonîye : « *Ça n' sèréve nén pus simpe pou lès Walons di s' ritrover mougîs (absorbés) dins ène grande rêdjon do Nôrd dèl France* » a-t-i dit èt insi n' nén djôzer dins l' vûde ! Minme k' on l' pout co mia comprinde kand on lit èteûre lès lignes d' on ôte di sès dizaedjes èt l' bin translater : « *Ça sèréve come ièsse d' akwârd di s' gwardjî d' pulules à l' place di s' rafiyî d' avizances èt boukètes tot vûdant ène boune trapisse... Mins vîre voltîye, c' n' èst nin cougnî, mougî c' n' èst nén s' nouîri èt trèvautchî n' èst nén s' pormwinrner !* »

TRANSLATÂDJES

Avèz trové l' oteûr d' oridjine dèl « Feume da... » à l' pâdje 71 ? Nén co ? èt dîre ki c' n' èst nén si malauji k' ça ! Kwèki...

C'ki shût, ça vos sèréve sûremint Bén pus malauji. On vos va don dîre sins ratinde k' on s' a amûzé d' l' apontiyî d' après ène powèzîye da Grègwêre Le Roy, bèldje powète dès ans d' avant. Minme k' on n' si sovint nén do tite, c' èst dîre.

Dji sèréve prèzidint obin rwè,
Dji donèréve m' n' ôr à plinnès paumes,
Èyè on n' vîréve è m' rwèyaume,
Ki wêre di pôve èt mwinse di lwès.

Dj' aréve come li bon Sint Francwès,
On spès mantias drap o minme di linne,
Dj' è moussèréve lès cîs k' on frwèd,
Po n' pus k' a puréte coru l' plinne.

Èt si m' keûr èstéve di blanc pwin,
A m' cô, dsus m' vinte vos l' î vîrîz pinde,
Èt tos lès èfants k' arîne trop fwin,
C' djoû là mougneréve leû marinde.

Nosse Mémé Loubarde CLODINE MAHY

a stî au pus mau, grâce à s' fêye di Keûr, JANY PAQUAY, on l' a polu schaper èt èle nos a promètu d' bèn rade risatchî di s' mwêje avintûre dès novèlès tchansons.

Si sès doleûrs sont co Bén fwates, èle lès supwate avou s' grand corâdje èt s' djwè d' viker. Minme ki Jany l' a dèdjâ mètu à s' programe po passer au posse. **Alèz, Clodine, tinèz vos Bén auzès coches èt à Bén rade li rafiyemint d' vos voye come toti « franc-batante » !**